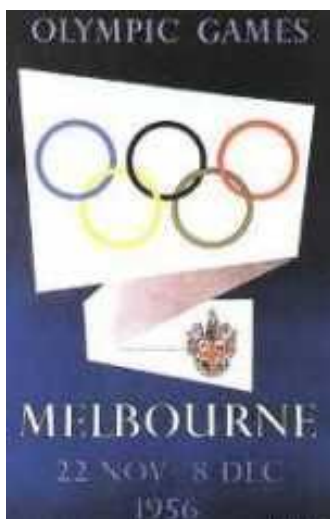

HRY XVI. OLYMPIÁDY MELBOURNE 1956

- KRAJINA: Austrália
- TERMÍN: 22. 11. – 8. 12. 1956, jazdecké súťaže v Štokholme (Švédsko) 10. – 17. 6. 1956
- ÚČASŤ: 3342 športovcov (2958 mužov, 384 žien) a 67 NOV, súťažili v 145 disciplínach 17 športov.
- ÚČASŤ Z ČSR A ZO SLOVENSKA: 64 športovcov z ČSR (51 + 13), z toho 11 zo Slovenska (9 + 2). Ferdinand Daniš (športová gymnastika) člen štvrtého družstva a šiesty v prostných, Anna Marejková (športová gymnastika) štvrtá na kladine a členka piateho družstva, Ján Zachara (box) do 57 kg vo štvrtfinále, Ladislav Čepčiansky (rýchlostná kanoistika) šiesty v K1 na 1000 m a šiesty v K1 na 10 km,
- NAJÚSPEŠNEJŠIE KRAJINY: 1. ZSSR 622,5 (36-29-32), 2. USA 497 (32-25-17), 3. Austrália 237 (13-8-14), 4. Spoločné nemecké družstvo 206 (6-13-7), 5. Maďarsko 194,5 (9-10-8), ... 14. ČSR 68,5 (1-4-1).
- NAJÚSPEŠNEJŠÍ PODĽA MEDAILÍ: Ágnes Keletiová (Maď., športová gymnastika) 4-2-0, Larisa Latyninová (ZSSR, športová gymnastika) 4-1-1, Viktor Čukarin (ZSSR, športová gymnastika) 3-1-1, Valentin Muratov (ZSSR, športová gymnastika) 3-1-0, Murray Rose (Aus., plávanie) 3-0-0, Robert Morrow (USA, atletika) 3-0-0, Betty Cuthbertová (Aus., atletika) 3-0-0, Lorraine Crappová (Aus., plávanie) 2-1-0.

na iný, ako európsky či americký kontinent. A okrem toho prvý raz na južnú pologuľu, čo zapríčinilo ich nezvyčajne neskorý, pre drvivú väčšinu účastníkov zimný termín. Pritom aj

Olympijské hry sa po 2. svetovej vojne čoraz viac stávali celosvetovým fenoménom. Počas Hier XVI. olympiády v roku 1956 v austrálskom Melbourne prvý raz zavítali olympijské hry

súper Melbourne, ktorý v hlasovaní členov MOV prehral o jediný hlas – argentínske Buenos Aires – ponúkal olympiádu južne od rovníka, len takpovediac na opačnom konci pologule... Prílišná vzdialenosť Austrálie pre väčšinu svetových krajín spôsobila, že účasť bola početne dokonca skromnejšia, ako v Berlíne 1936. Najväčším negatívom však bolo, že tieto Hry sa konali vo vypätej medzinárodnej atmosfére nielen studenej vojny, ale aj ozbrojených konfliktov.

V Melbourne zažilo olympijské hnutie prvý ozajstný bojkot, aj keď v menšej miere ako v rokoch 1976 – 1984. Vo vtedajšej napätej politickej situácii po útoku Izraela, Veľkej Británie a Francúzska na Egypt (v dôsledku egyptského znárodnenia Suezského prieplavu) vyhlásili bojkot olympiády Egypt, Irak a Libanon. Na protest proti tomu, že MOV umožnil štart delegácii Tchajwanu, zase štart na OH odmietla výprava Čínskej ľudovej republiky. Z politických dôvodov potom bola najľudnatejšia krajina sveta Čína viac než dvadsať rokov dobrovoľne mimo olympijského hnutia... Okrem toho Lichtenštajnsko, Holandsko, Švajčiarsko a Španielsko svojou neúčastou protestovali proti sovietskej invázii do Maďarska.

Na samotných OH v Melbourne malo veľmi politický podtón práve účinkovanie výprav najväčšej komunistickej veľmoci, vtedajšieho Sovietskeho zväzu (ZSSR), a Maďarska. Armáda ZSSR mesiac pred olympiádou krvavo potlačila budapeštianske povstanie a pokus o prevrat v Maďarsku.

Maďarská výprava sa v dôsledku toho v Austrálii tešila obrovským sympatiám, naopak, športovci ZSSR často cítili všeobecnú nevrávnosť. V zápase o postup do finále vodnopólového turnaja medzi ZSSR a Maďarskom sa naplno prejavila vzájomná nenávisť a v bazéne sa odohrávali krvavé, takpovediac gladiátorské súboje. (na fotografii po tomto zápase zakrvavený maďarský hráč Ervin Zádor). Toto „dielo“, vo svojej podstate splodené politikou, nemalo s olympijskými myšlienkami nič spoločné.

Športovci z oboch krajín však poskytli aj opačný príklad – dve medailovo najúspešnejšie účastníčky olympiády, gymnastky Ágnes Keletiová z Maďarska a Larisa Latyni-

nová zo ZSSR, si na stupni víťaziek nenápadne spojili ruky... Keletiová sa však, podobne ako množstvo členov maďarskej výpravy, domov už nevrátila a usadila sa v Izraeli.

OH v Melbourne sa do histórie zapísali aj ďalším unikátom, nielen tými viacerými, uvádzanými v prvom odseku. Sú to dodnes jediné letné či zimné olympijské hry, ktorých súťaže sa - v rozpore s Olympijskou chartou – konali v dvoch krajinách. Príčinou boli veľmi prísne austrálske predpisy na dovoz koní, ktoré požadovali až polročnú karanténu. Bolo zrejmé, že za týchto podmienok by sa jazdecké súťaže v Melbourne konať nemohli, preto MOV rozhodol o ich presune do švédskeho Štokholmu. Tam sa súťažilo už v júni, s viac než päťmesačným predstihom pred Hrami v Austrálii! Aj štokholmská separátna ouvertúra mala pritom svoje slávnostné otvorenie, so všetkými náležitosťami.

V Melbourne prvý štartovalo tzv. spoločné nemecké družstvo – spoločný tím kapitalistickej NSR a ľudovodemokratickej NDR. Bývalé Nemecko sa v dôsledku výsledkov vojny rozpadlo na dva samostatné a proti sebe stojace štáty - podobne ako o čosi neskôr, po vojne v rokoch 1950 - 1953 Kórea. MOV pod vedením Averyho Brundagea dlho odmietol uznať Národný olympijský výbor NDR. Prezident MOV sa utvorením spoločného

družstva snažil o akési opätovné zjednotenie Nemecka prostredníctvom olympijských hier. Nemci spoločne súťažili aj OH 1960 v Ríme a 1964 v Tokiu. Symbolom ich tímu vtedy bola vlajka v národných farbách oboch krajín s olympijskými kruhmi uprostred.

To, čo výprava ZSSR veľmi dôrazne naznačila v Helsinkách, sa v Melbourne potvrdilo. So-vietski športovci v Austrálii dominovali a v úspešnosti výrazne prekonal Američanov. Azda najväčšiu publicitu dostal víťaz behov na 5 i 10 km Vladimír Kuc (na fotografii vľavo), ale medailovo najviac vynikli gymnasti.

Opätovný víťaz viacboja Viktor Čukarin (na snímke vpravo) obhájil pozíciu jednotky z Helsínk a s celkovou medailovou bilanciou 7 – 3 – 1 sa zaradil v tom čase na druhé miesto historického rebríčka jednotlivcov. Medzi ženami so ziskom štyroch zlatých, jednej striebornej a jednej bronzovej medaily zase na olympijskú scénu triumfálne vstúpila Larisa Latyninová, ktorá sa neskôr stala najúspešnejšou olympioničkou histórie.

V americkej výprave sa najviac presadil šprintér Robert (Bobby Mor-

row), ktorý získal tri najcennejšie kovy. Bob Richards ako prvý v histórii obhájil prvenstvo v skoku o žrdi. Mimoriadny obdiv si vyslúžila aj dvojnásobná šampiónka v skokoch do vody Patricia McCormicková, ktorá len päť mesiacov pred OH porodila syna. Svoju unikátnu sériu štyroch olympijských triumfov v hode diskom začal vtedy 20-ročný Al Oerter.

V domácom prostredí sa dovtedy nevídaným spôsobom presadili Austrálčania. Predovšetkým zásluhou atlétky

Betty Cuthbertovej (na fotografii na predošlej strane) a plejády „zázračných“ plavcov na čele s Murrayom Roseom (na snímke vľavo) a s Dawn Fraserovou, ktorá odštartovala svoju v plávaní dovtedy nevídanú sériu troch víťazstiev na krauliarskej stovke. Austrálski plavci zažiarili v súťažiach, ktoré sa prvý raz v olympijskej histórii odohrávali v krytom bazéne.

V boxerskom ringu sa Maďar László Papp (na snímke vpravo) stal prvým pästiárom v histórii, ktorému sa podarilo triumfovať na troch OH za sebou. Tento husársky kúsok zopakoval až Kubánek Teofilo Stevenson v Moskve 1980.

Naopak, výprava ČSR so 64 športovcami po londýnskych aj helsinských hodoch zažila v Melbourne „bolenie brucha“. Celkový zisk iba šiestich medailí bol veľkým sklamaním. Ešte ho umocnil fakt, že zlato si vybojovala iba diskárka Olga Fikotová (na fotografii), hneď v úvodnej finálovej disciplíne Hier 1956. O rok neskôr si v Prahe zobrala za muža melbournského olympijského šampióna v hode kladivom Harolda Connollyho z USA, za novú vlasť štartovala na štyroch OH a dokonca v Mníchove na otváracom ceremoniáli Hier 1972 niesla jej vlajku. Najviac obdivova-

nyí člen
čs. výpravy,
hrdina
z Helsínk

1952 Emil Zátopek, na záver kariéry skončil v maratone šiesty, jeho manželka Dana v hode oštepom štvrtá.

Z jedenástich športovcov slovenského pôvodu na medailu nesiahol ani jeden, hoci gymnasti Ferdinand Daniš aj Anna Marejková sa presadili do absolútnej špičky, podobne ako (dokonca dvakrát) kajakár Ladislav Čepčiansky. Boxer Ján Zachara svoju cestu za obhajobou zlata skončil prehrou vo štvrtfinále. Plavkyňa Marte Skupilovej, ktorá neskôr emigrovala do zahraničia, chýbali na postup do finále len štyri desatiny sekundy.

Pre československých športovcov sa navždy nezabudnuteľnou stala cesta domov z Austrálie. Po poruche lietadla francúzskej spoločnosti vedenie čs. výpravy v obavách, že by počas čakania v Austrálii

mohli byť „socialistickí“ športovci pod priamym negatívnym vplyvom emigrantov, využilo ponuku sovietskych „kolegov“. A tak sa naši reprezentanti spoločne so sovietskymi týždne plavili loďou Gruzia v zlých hygienických a s jednotvárnou stravou z Austrálie do Vladivostoku... Okrem toho potom ich ešte čakala takisto nekonečná púť vlakom cez Transsibírsku magistrálu až do Moskvy, kde konečne nasadli do lietadla domov. Celý tento „výlet“ trval mesiac, takže z letných OH sa naši športovci vrátili domov až deväť dní po Novom roku!

V maďarskej výprave štartovali v Melbourne dvaja rodáci z územia dnešného Slovenska. Obaja dosiahli v atletike popredné umiestenia – olympijský šampión z Helsínk, senecký rodák József Csermák skončil v hode kladivom piaty a László Tábori (Taljbircsuk) v behu na 1500 m štvrtý.

LUBOMÍR SOUČEK